

КЛАСИЦИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ
ПРИПОВИЈЕТКЕ

Pi-press, 2021.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВИЈЕТКЕ

СКУПИО ИХ И НА СВИЈЕТ ИЗДАО

ВУК СТЕФ. КАРАЏИЋ

СЛАВНОМЕ НИЈЕМЦУ ЈАКОВУ ГРИМУ

Предраги и многопоштовани пријатељу,

Ви сте с покојнијем Копитаром највише учинили те су се Српске народне пјесме на славу народа Српскога тако разгласиле по свој Европи и по осталоме ученом свијету. Осим тога Ви сте мене још од 1823. године, како сам имао срећу у Каслу с Вама се видјети и познати, једнако наговарали и опомињали да наштампам што и Српскијех народнијех приповиједака: ево Вам овом књижицом испуњујем ту жељу. Ја сам увјерен да књижица ова никоме неће бити милија него Вама; зато сам се и усудио украсити је Вашијем славнијем именом. За менеће бити особита радост и срећа, ако Ви нађете да су и ове приповијетке, према пјесмама, достојне народа српскога.

Ваш

*У Бечу о Мученицима 1853.
захвални пријатељ Вук Стеф. Караџић*

ПРЕДГОВОР

Године 1821. ја сам у Давидовићевијем новинама наштампао неколико нашијех народнијех приповиједака и загонетака, уз које сам ово казао:

„Ја сам прије неколике године дана хтио да издам малу књижицу народнијех српскијех приповиједака и загонетака, и био сам им овај предговор написао:”

„Нека родољубиви Мушицки лети за Пиндаром и за Хорацијем, нека се дружи и пореди с Рамлером, с Клопштоком, с Державином и с Дмитријевим; нека дубоко замишљени Соларић истражује и доказује какијем су језиком говорили земљаци и врсници Рема и Ромула; коме Србину српски језик не ваља, нека га поправља по своме укусу, и нови нека гради; 'Не завидим, на част сваком своје'; а ја ћу само готово да скупљам оно што је народ српски већ измислио.”

„Колико се овај посао чини ласан толико је и још више широк и дугачак. Читав човјечиј вијек требао би једноме безбрижном човјеку да скупи све наше народне пјесме, приповијетке,

приповијести, загонетке, обичаје и ријечи. И кад би се мислило на свршетак, не би још ни чему томе било ни почетка, али почињач мисли: само нека се почне, па ће свагда бити лакше додати и наставити него ли што изнова почети и начинити. А оваке народности треба купити док се нијесу просвјештенијем и новијем модама загушиле и искоријениле.”

„Пјесме, загонетке и приповијести, то је готова народна књижевност, којој ништа више не треба него је вјерно, чисто и непокварено скупити; али у писању приповиједака већ треба, мислити и ријечи намјештати (али опет не по своме укусу него по својству српскога језика), да не би ни с једне стране било претјерано, него да би могао и учен читати и прост слушати; а ја сам казао у предговору к Српском рјечнику како је то за мене тешко! Па још видим да и поред све муке и труда опет остају погрјешке! У томе нека ме правда Доситије, који је у овакој струци писања готово послије тридесет година поправио своју једну погрјешку, па још није погодио како би требало”.

Ово је казано онда, а сад уз ову књижицу ваља казати јоште што.

Приповијетка у народу нашем, особито по јужнијем крајевима, највише се зове *ѝрича*, као што се говори и *ѝричайѝи* мјесто *ѝрийови-једайѝи*, а гдјешто и *ѝайѝка*.

Наше народне приче или приповијетке готово се могу раздијелити на мушке и на женске, као и пјесме. *Женске* су приповијетке оне у

којима се приповиједају којекаква чудеса што не може бити (и по свој прилици само ће за њих бити ријеч *iaйka*, њемачки *Mahrchen*); а мушке су оне у којима нема чудеса, него оно што се приповиједа рекао би човјек да је заиста могло бити. Многе су мушке приповијетке смијешне и шаљиве. Мушке приповијетке опет би се могле раздијелити на дугачке и на кратке. По овоме правилу мушке су приповијетке у овој књижици по броју ове: 25. (Дјевојка цара надмудрила), 41. (Ђевојка, удовица и пуштеница), 42. (Једна гобела у као а друга из кала), 44. (Лаж за опкладу), 45. (Краљ и чобанин), 46. (Ко умије, њему двије), 47. (Два новца), 48. (Све, све, али занат), а остале су све женске. Као што има пјесама за које се управо не може казати или су женске или јуначке, тако има и приповиједака које су између женскијех и мушкијех.

Приповијетку оvdје 1. (Међедовић) и 49. (Међед, свиња и лисица) ја сам слушао од Тешана Подруговића, пак сам их послије писао како сам их упамтио; 18. (Зашто у људи није табан раван?), 32. (Пепељуга), 37. (Зла жена), 41. (Ђевојка, удовица и пуштеница), 42. (Једна гобела у као а друга из кала), 43. (Соломуна проклела мати), 44. (Лаж за опкладу) и 48. (Све, све, али занат) слушао сам још у Тршићу, пак сам их послије писао како сам се опомињао, а 47. (Два новца) слушао сам у Новом Саду од једног просјака, пак сам је послије писао; 2. (Чардак ни на небу ни на земљи) написао ми је у Берлину 1844. године кнез Михаило

М. Обреновић, као што је он слушао у дјетињству од својих дадиља; 3. (Немушти језик), 4. (Златна јабука и девет пауница), 5. (Стојша и Младен), 6. (Ђаво и његов шегрт), 7. (Права се мука не да сакрити), 8. (Аждаја и царев син), 14. (Ко мање иште више му се даје) и 39. (У цара Тројана козје уши) приповиједао ми је и писао 1829. године у Земунскоме лазарету Грујо Механџић из Сентомаша; 16. (Правда и кривда), 19. (Ђавоља маштанија и Божја сила), 20. (Побратимски дарови), 21. (Калуђер и четири грјешника), 22. (Копане блага), 23. (Лијепе хаљине много којешта учине), 24. (Дјевојка бржа од коња), 26. (Чудновата тица), 27. (Црно јагње), 28. (Царева кћи овца), 29. (Три јегуље), 30. (Чудотворни нож), 31. (Чудновата длака), 33. (Зла маћеха) и 40. (Цар Дукљан) послао ми је из Боке Г. Вук Врчевић; 25. (Дјевојка цара надмудрила) и 38. (Дивљан) послао ми је Г. поп Вук Поповић из Рисна; 45. (Краљ и чобанин) и 46. (Ко умије, њему двије) писало ми је 1835. године по наредби поменутога попа Вука у Рисну једно ђаче из Српске школе; 11. (Коме Бог помаже, нико му наудити не може), 12. (Златоруни ован), 17. (Очина заклетва) и 35. (Опет маћеха и пасторка) послао ми је Лазар Марјановић, који је био грчки учитељ у Земуну; 50. (Лисица се осветила вуку) дао ми је написану Г. Дамјан Груборовић, свештеник из Хрватске из села Љубине (на сухој међи у банској регементи); 15. (Милостива снаха и немилостива свекрва), 34. (Маћеха и пастор-

ка) и 36. (Како су радиле онако су и прошле) послала ми је госпођица Милица Стојадиновића из Врдника; 9. (Змија младожења,) и 10. (Опет змија младожења) послао ми је Земунски учитељ Г. Димитрије Чобић; као што је ова последња, оваку ми је отприлике послала и госпођица Милица Стојадиновића, а и Г. Василије Јовановић кад је био учитељ, у Земуну дао ми је једну написану; 13. (Усуд) написао ми је поменути Грујо Механцијћ, а и Лазар Марјановић послао је једну отприлике оваку.

Као што се пјесме по народу различно пјевају тако се и приповијетке различно приповиједају: ја сам *Пейељују* имао написану и од госпођице Милице Стојадиновића и од Г. Чобића, али је овдје наштампана онако као што сам је ја у дјетињству слушао. Приповијетка је ова наштампана и у *Љетопису* у I ч. од године 1842. с потписом на крају I. С. (Јован Суботић), и ова се од моје највише по том разликује што у њој о крави нема ни спомена.

Г. Атанасије Николић наштампao је у Биограду 1842. и 1843. године двије књижице: „Народне Србске приповедке”, али штета што језик у овијем приповијеткама нити је чист народни нити је језик нашијех народнијех приповиједака, него у њима има и граматичнијех погрјешака у нашем народном језику (као н. п. живеше човек, руке имъ беше дугачке, сѣчећи, пеняјући се, псовајући викајући, ј преметајући, дрктајућимъ гласомъ, децама, променуо, безъ да е што

САДРЖАЈ

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВИЈЕТКЕ 5

СЛАВНОМЕ НИЈЕМЦУ ЈАКОВУ ГРИМУ	7
ПРЕДГОВОР	9
1. МЕЂЕДОВИЋ.	15
2. ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ. ..	21
3. НЕМУШТИ ЈЕЗИК.	25
4. ЗЛАТНА ЈАБУКА И ДЕВЕТ ПАУНИЦА.	29
5. СТОЈША И МЛАДЕН.	42
6. ЂАВО И ЊЕГОВ ШЕГРТ.	52
7. ПРАВА СЕ МУКА НЕ ДА САКРИТИ.	56
8. АЖДАЈА И ЦАРЕВ СИН.	60
9. ЗМИЈА МЛАДОЖЕЊА.	67
10. ОПЕТ ЗМИЈА МЛАДОЖЕЊА.	71
11. КОМЕ БОГ ПОМАЖЕ, НИКО МУ НАУДИТИ НЕ МОЖЕ.	77
12. ЗЛАТОРУНИ ОВАН.	82
13. УСУД.	88
14. КО МАЊЕ ИШТЕ, ВИШЕ МУ СЕ ДАЈЕ. ...	97
15. МИЛОСТИВА СНАХА И НЕМИЛОСТИВА СВЕКРВА.	101
16. ПРАВДА И КРИВДА.	103

17. ОЧИНА ЗАКЛЕТВА.	105
18. ЗАШТО У ЉУДИ НИЈЕ ТАБАН РАВАН? ..	110
19. ЂАВОЉА МАШТАНИЈА И БОЖЈА СИЛА.	111
20. ПОБРАТИМСКИ ДАРОВИ.	114
21. КАЛУЂЕР И ЧЕТИРИ ГРЈЕШНИКА.	116
22. КОПАЊЕ БЛАГА.	118
23. ЛИЈЕПЕ ХАЉИНЕ МНОГО КОЈЕШТА УЧИНЕ.	120
24. ДЈЕВОЈКА БРЖА ОД КОЊА.	123
25. ДЈЕВОЈКА ЦАРА НАДМУДРИЛА.	124
26. ЧУДНОВАТА ТИЦА.	128
27. ЦРНО ЈАГЊЕ.	130
28. ЦАРЕВА КЋИ ОВЦА.	133
29. ТРИ ЈЕГУЉЕ.	136
30. ЧУДОТВОРНИ НОЖ.	140
31. ЧУДНОВАТА ДЛАКА.	142
32. ПЕПЕЉУГА.	145
33. ЗЛА МАЂЕХА.	151
34. МАЂЕХА И ПАСТОРКА.	153
35. ОПЕТ МАЂЕХА И ПАСТОРКА.	158
36. КАКО СУ РАДИЛЕ ОНАКО СУ И ПРОШЛЕ.	162
37. ЗЛА ЖЕНА.	165
38. ДИВЉАН.	169
39. У ЦАРА ТРОЈАНА КОЗЈЕ УШИ.	172
40. ЦАР ДУКЉАН.	174
41. ЂЕВОЈКА, УДОВИЦА И ПУШТЕНИЦА. ..	176
42. ЈЕДНА ГОБЕЛА У КАО А ДРУГА ИЗ КАЛА.	177

43. СОЛОМУНА ПРОКЛЕЛА МАТИ.	180
44. ЛАЖ ЗА ОПКЛАДУ.	182
45. КРАЉ И ЧОБАНИН.	186
46. КО УМИЈЕ, ЊЕМУ ДВИЈЕ.	189
47. ДВА НОВЦА.	191
48. СВЕ, СВЕ, АЛИ ЗАНАТ.	196
49. МЕЂЕД, СВИЊА И ЛИСИЦА.	198
50. ЛИСИЦА СЕ ОСВЕТИЛА ВУКУ.	200

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВИЈЕТКЕ 205

1. БАШ-ЧЕЛИК.	209
2. БЕЛА.	230
3. ГВОЗДЕН ЧОВЈЕК.	233
4. КУМ РИБА.	238
5. ЦАРИЧИНА СНАХА ОВЦА.	240
6. ВИЛИНА ГОРА.	243
7. ТИЦА ДЈЕВОЈКА.	246
8. ЦАР ХТИО КЋЕР ДА УЗМЕ.	248
9. ТРИ ПРСТЕНА.	253
10. ЗЛА СВЕКРВА.	255
11. ОПЕТ ЗЛА СВЕКРВА.	260
12. У ЛАЖИ СУ КРАТКЕ НОГЕ.	263
13. ЈАРАЦ ЖИВОДЕРАЦ.	272
14. ДОБРА ДЈЕЛА НЕ ПРОПАДАЈУ.	274
15. ЦАРЕВА КЋИ И СВИЊАРЧЕ.	283
16. СУНЧАРЕВА МАЈКА.	287
17. ЛИЈЕК ОД МАЂИЈА.	291
18. БИБЕРЧЕ.	293
19. ЦАРЕВ ЗЕТ И КРИЛАТА БАБА.	297
20. СВЕТИ САВА И ЋАВО.	305

ШАЉИВЕ ПРИЧЕ 309

1. ПИЈЕСАК И СВЕТИ ПЕТАР.....	311
2. КО ЈЕ ТО? – НИКОЛА!	312
3. МОЈ ЈЕ ПРЕДЊАК.	312
4. ЗЕТ И ПУНИЦА.	314
5. ЗАШТО СУ ПРОСТАЦИ СИРОМАСИ.	316
6. ПОП И ПАРОХИЈАНИ.	316
7. ОКЛАД ШТА ЈЕ НАЈБЈЕЉЕ.	317
8. ЉЕНИВИ СЛИЈЕПАЦ.	318
9. ЗЕТ У ПУНИЦАМА.	318
10. СЕЉАНИН И ГОСПОДАР.	319
11. СЕЉАНИ КУПУЈУ ПАМЕТ.	320
12. КРЕПАО КОТАО.	322
13. ВИНА МИЈЕХ И ЊЕГОВА ПЈЕСМА.	323
14. ЦИГАНИН И ВЛАСТЕЛИН.	323
15. КАФА И ЊЕЗИНО ЦРНИЛО.	324
16. КУДРОВ И КУСОВ.	325
17. КАД СЕ АРЧИ НЕК СЕ АРЧИ.	326
18. ЖЕЂА И ВИНО.	326
19. УТОПИО СЕ ПОП ШТО НИЈЕ РУКУ ДАО.	327
20. ЗЛА ЖЕНА САЧУВАЛА МУЖА.	328
21. ЗАШТО СЕ СВЕТИ ИГЊАТИЈЕ ЗОВЕ БОГОНОСАЦ.	328
22. БОНИК И БОЛЕСТ.	329
23. ГРЈЕШНИК И ЛУДИ ИСПОВЈЕДНИК. ...	330
24. КУМ И ЊЕГОВА ПРАСИЦА.	331
25. КАПА И СВАТ.	332
26. СЛОВО ИЖЕ, АЛИ СИРЦА НИЖЕ.	332
27. ЂАВОЛСКА СЛАНИНА.	333
28. ЕРО С ОНОГА СВИЈЕТА.	333

29. ШТА ЈЕ НАЈГОРЕ НА СВИЈЕТУ, ИЛИ ПИЈАН СРБИН И ГЛАДАН ТУРЧИН.	336
30. ЕРО И ТУРЧИН.	337
31. ЕРО И КАДИЈА.	338
32. ХОЋЕ ВОДЕНИЧАР У ВОЈСКУ.	338
33. БЕКРИ-МУЈО.	340
34. ЦИГАНЧЕ, ПА ЦИГАНЧЕ!	342
35. НЕСРЕТНИКУ СЕ НЕ МОЖЕ ПОМОЋИ.	343
36. МЛАДА И ЦИГАНИН.	343
37. КАКО СЕ КРАЉЕВИЋ-МАРКО ЈУНАШТВУ НАУЧИО.	344
38. КО НИЈЕ ДОБРО СВЕЗАО?	344
39. КАКО СЕ МЕДВЈЕД ПРЕВАРИО.	345
40. А ШТА ТИ ЈЕ?	345
41. КАКО ЦИГАНИН НАУЧИ КОЊА ГЛАДОВАТИ.	345

Библиотека *Класици за децу и младе*

Вук Стефановић Караџић
СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВИЈЕТКЕ

Издавач:
Pi-press, Пирот

За издавача:
Драгана Пејић-Ранђеловић

Уредник:
Соња Жикић

Лектура и коректура:
Јована Митић

Дизајн корица:
Владимир Манчић

Техничка припрема:
Соња Жикић

Штампа:
Pi-press, Пирот

Тираж: 1000

ISBN 978-86-6023-448-5

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-32:398

СРПСКЕ народне приповијетке /
[сакупио] Вук Стефановић Караџић. - Пирот :
Рi-press, 2021 (Пирот : Рi-press). - 364 стр. ; 22
cm. - (Едиција Класици за децу и младе)

Тираж 1.000.

ISBN 978-86-6023-448-5

COBISS.SR-ID 44747273